

טורי דויטש יעקב ג'ורג'
167145

בן טטיאנה וארנסט
נולד ב- ט"ו תשרי תרפ"א 27.9.1920
התגייס לצה"ל באפריל 1950
שרת בחטיבת גולני
נפל ב- ל' ניסן תשי"א 6.5.1951
בקרוב על תל- מוטילה.

ד"ר יחש ג'ורג'

בן ארנסט וסטיאנה. נולד ביום ט"ז בתשרי תרפ"א (27.9.1920)
באירקוטסק שברוסיה. המשפחה עברה לאסטוניה ושם סיים את
לימודיו בבית-ספר יסודי ובבית-ספר תיכון. בזמן מלחמת-העולם
השנייה שירת בבריגדה הצבית בחזית הרוסית וקיבל שלושה
אותות-הצטיינות בזמן הקרבות באחד הקרבות בקרפטים נפצע.
בשנת 1949 עלה במסגרת גח"ל (בריגדה צבית). באפריל 1950
גיס לצה"ל. נפל בקרב בשפך-הירדן ליד הכנרת ביום ל' בניסן
תשי"א (6.5.1951) והובא למנוחת-עולמים בבית-הקברות
הצבאי בעפולה.

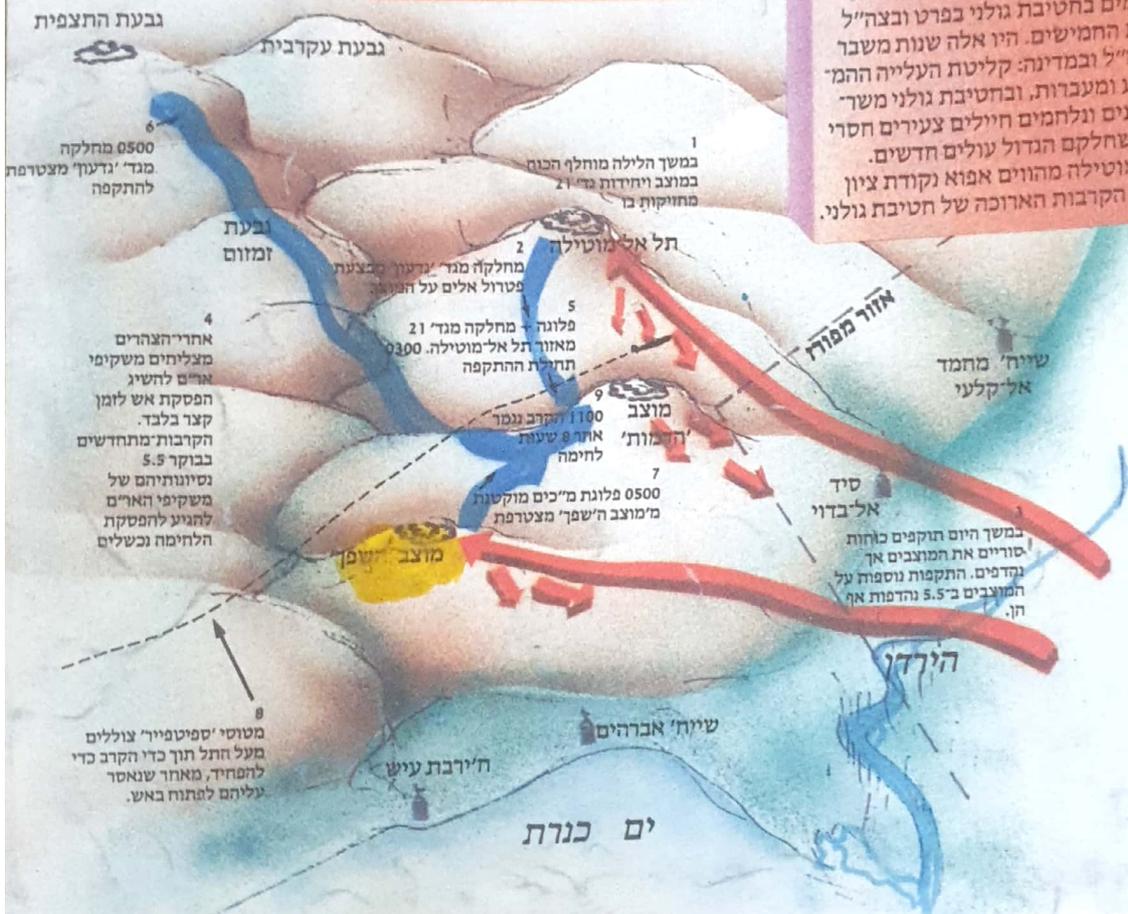
מפת הקרב

קרב תל אל-מוטילה

4 עד 6 במאי 1951

קרבות תל-אל-מוטילה (מאי 1951)

הקרבות לעקירת הכוח הסורי, שהשתלט על שלוש גבעות ממערב לאזור המפורז בגזרת כורחים: משלט תל-מוטילה, מוצב ה"דמות" ומוצב "השפך", נמשכו 4 ימים (2 עד 6 במאי). התפתחות המערכה, אופן הלחימה ומספר האבידות הרב מאפיינים את יכולת הלחימה ורמת הלוחמים בחטיבת גולני בפרט ובצה"ל בכלל בשנות החמישים. היו אלה שנות משבר וקשיים בצה"ל ובמדינה: קליטת העלייה ההמונית, ימי צנע ומעברות, ובחטיבת גולני משרתים, מתאמנים ונלחמים חיילים צעירים חסרי נסיון קרבי, שחלקם הגדול עולים חדשים. קרבות תל-מוטילה מהווים אפוא נקודת ציון נוספת בדרך הקרבות הארוכה של חטיבת גולני.

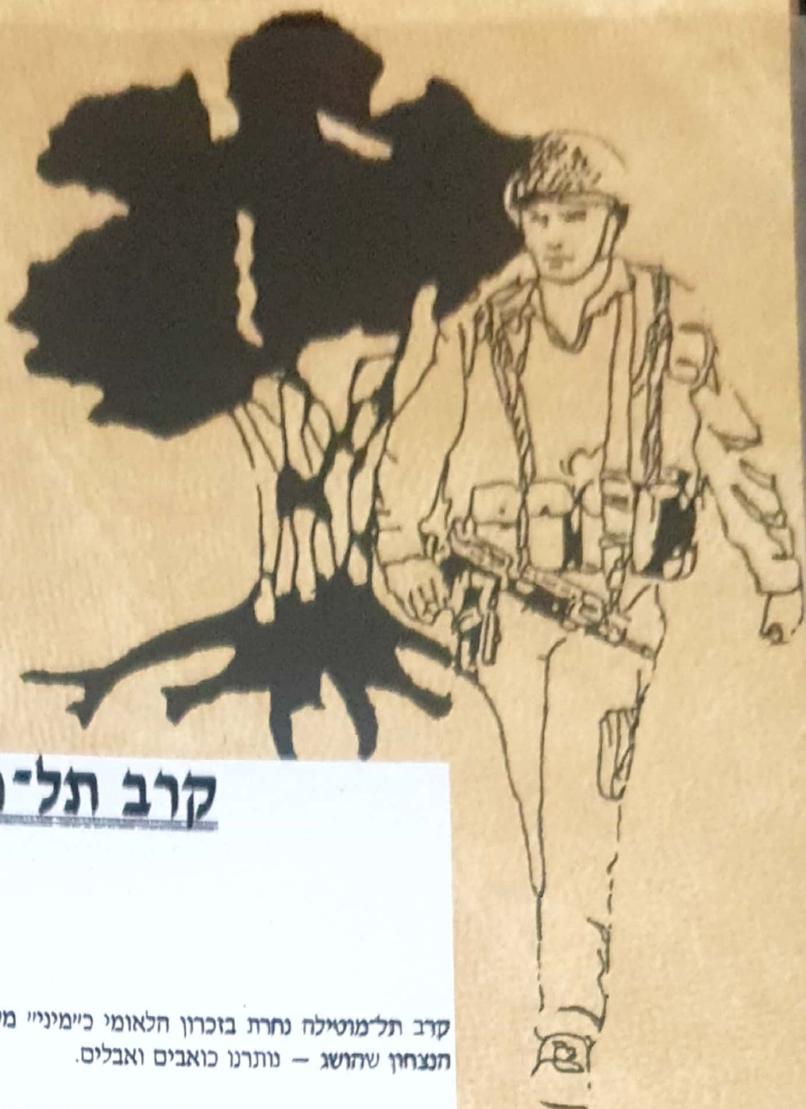

**הקרוב על
תל מוטילה**

2-6 למאי 1951

קרבת תל-מוטילה

קרבת תל-מוטילה נחרת בזכרון הלאומי כ"מיני" מלחמה, אשר בגינה שלמנו מחיר יקר. לשרות הנצחון שהושג – נותרנו כואבים ואבלים.

נדמה לי כי עד היום הזה, לא כולם מבינים מה בדיוק קרה במוטילה. אנסה, לכן, לגולל את חיריעה, תוך התייחסות רחבה יותר לארוע, להשתלשלותו, תוצאותיו ולקחי.

כידוע, תל-מוטילה היה אחד משלושה אזורים, אשר בהסכם שביתת-הנשק עם סוריה, נקבעו כאזורים מפורזים. הסורים, אשר הפרו באורח כמעט שיטתי את ההסכמים, השתלטו על אזור חמת גדר (הדרומי שבאזורים המפורזים) ואח"כ ניסו לקבוע עובדות גם באזור המרכזי, החולש על שפך הירדן.

כוחות של החטיבה המרחבית שלנו ניסו לסלק את הפולשים, ללא הצלחה. ישראל לא הסכימה לוותר על השטח, הן בגלל חשיבותו האסטרטגית והן מפאת העקרון. מי שתקע יתד במקום זה שלט למעשה על מקורות המים של ישראל. והנה, כאשר הכוחות המרחביים אבדו את השליטה, נקראה חטיבת "גולני" לסלק מן השטח את ה"אורחים" הבלתי קרואים. במשימה השתתפו כוחות מגדוד 13, גדוד 21 וקורס המ"כים החטיבתי. צריך להודות כי חווינו שורה של תקלות, חלקן אובייקטיביות (קלקול קיבה המוני של היחידה התוקפת) וחלקן סובייקטיביות (כגון: הפגזת הכוח המסייע על הדרג המסתער שלנו), חוסר תאום בין הכוחות ונאמר את האמת, גם רמת לחימה ירודה. כל אלה חברו יחד ויצרו מצב קשה מנשוא. היינו על סף כשלון. זרק בזכות התעקשות, דבקות במטרה ומחלך טקטי נכון (הפעלת קורס המ"כים אשר הופיע באיגוף דרומי עמוק) שונו פני המערכה. הכוחות הסורים אשר הכירו יפה מאד את פני השטח הסלעי, נצלו כל קפל קרקע וכל אבן, שחקו את כוחותינו ובמשך שעות רבות ידם היתה על העליונה. הם שלמו מחיר יקר ואבידותיהם היו כבדות, אך בה בשעה הם הסבו גם לנו נזקים ופגעו בלוחמי החטיבה פגיעות קשות.

בסופו של הקרב מנינו עשרות הרוגים ופצועים של כוחותינו.

צריך לציין כי מבחינה מסויימת, דינו היו כבולות, כי בגלל היות שדה הקרב שטח מפורז, לא יכולנו להביא לידי ביטוי את מלוא כוחותינו. למשל, – לא קבלנו אישור להפעלת חיל-האוויר. רק

בשעה האחרונה, כאשר המור כבר נפל והשטח כבר טוחר, כמעט כולו, הסכים הפיקוד העליון להפעיל מטוס שעבר בטיסה נמוכה, ביעף "יבש" מבלי לירות או להפגין את האויב.

נכון, חרגשתנו חיתה כבדה. אמנם חשגנו את היעד ומלאנו את המשימה, אבל, המאמץ היה רב והמחיר יקר.

אם לסכם את הפעולה מנקודת מבט אובייקטיבית, צריך להדגיש שהמאזן הכולל היה חיובי. הכוחות הלוחמים, מפקדים וחיילים כאחד, גילו מידה רבה של דבקות במטרה, התעקשו לכבוש את היעדים ולא הרפו.

צריך לזכור כי בתקופה ההיא רבו המקרים שיחידות צה"ל (מחטיבות אחרות), גילו ברגעים גורליים מידה רבה של חולשה ונסוגו בלי למלא את המשימה, שהוטלה עליהם. נקודה נוספת, הראויה לציון היא, שעל אף התנאים הקשים והמכות שספגו הכוחות המסתערים, לא התנדדו למצב של דמורליזציה. פצועים והרוגים פונו תחת אש בצורה מסודרת, אספקת התחמושת והציוד – התנהלו כיאות ורוחם של הלוחמים לא נשתבשה עליהם. היו הרבה גילויים של אומץ לב אישי והעיקר: השטח נשאר בידנו, מאז ועד היום.

חטיבת גולני לא צריכה להתבייש בקרב מוטילה, החיילים התחשלו והמפקדים למדו את הלקח והפיקו ממנו תועלת עתידית. לא בכדי נשארה "גולני" בסדר הכוחות הסדיר מאז מלחמת השחרור והיתה לחטיבת החי"ר היחידה שלא פורקה.

קרב מוטילה היה אבן דרך חשובה בנתיבנו, תמרור שציין שלב עקוב מדם, אך בעל ערך רב לכולנו.

אני מצדיע ללוחמי מוטילה ומרכין את ראשי לזכרם של הנופלים.

אלוף (מיל.) מאיר עמית
ניסן תשנ"ז

הקרב

קרב תל-מוטילה 1951

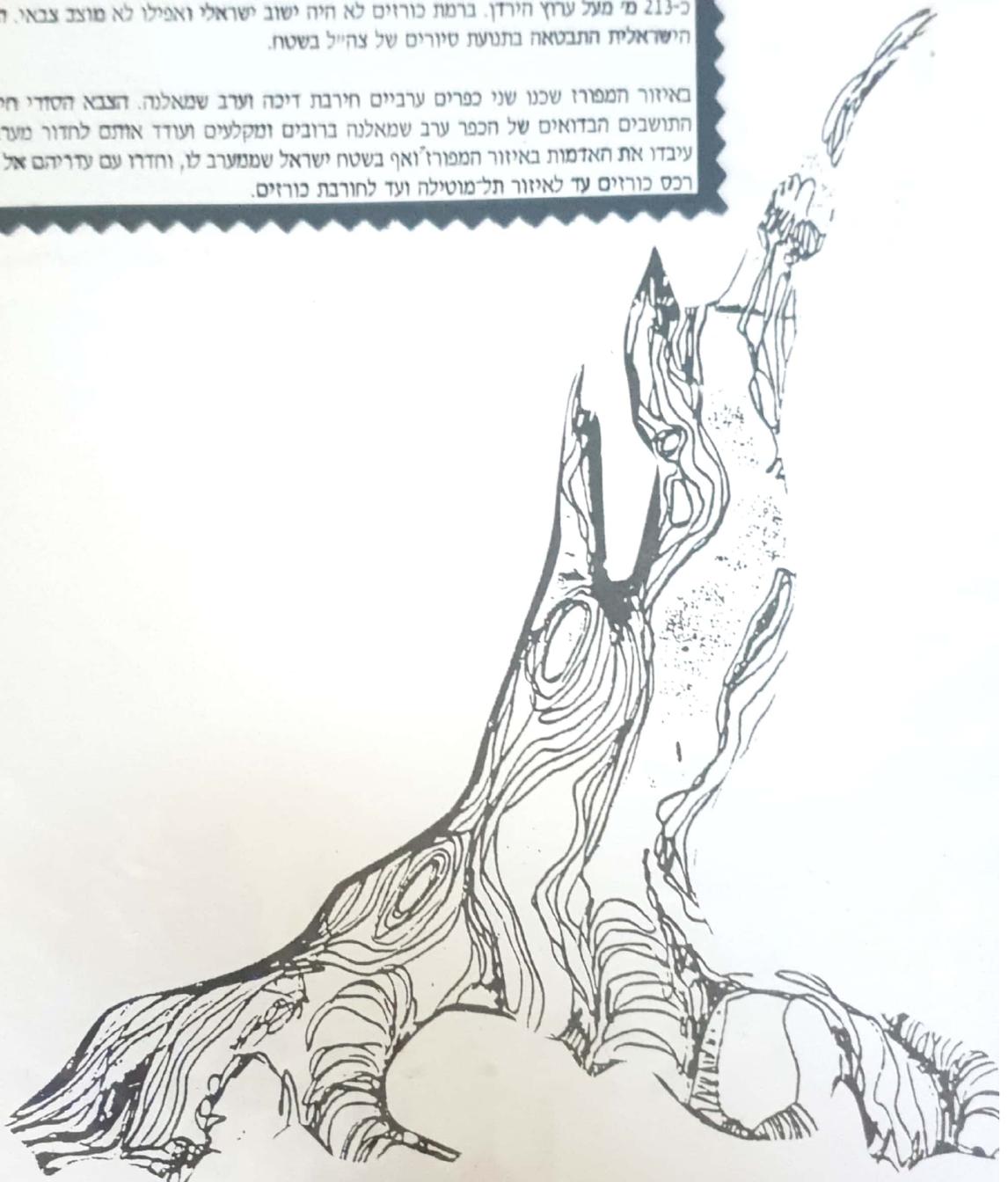
אריה יצחקי

בתחילת שנת 1951 הגיע לשיאו העימות המדיני והצבאי בין ישראל וסוריה בנושא השליטה באזורים המפורזים. העימות קיבל תאוצה בעקבות נסיונות של ישראל להתחיל בנכודות מסוג יבוש החולה.

באפריל 1951 השלימו הסורים את השתלטותם התוקפנית על האיזור המפורז הדרומי באל-חמה (חמת דר). ותחלו בנסיונות להשתלט גם על האיזור המפורז המרכזי בגזרת כורזים.

רכס כורזים שנמצא בשטח ישראל חלש על האיזור המפורז ערוץ הירדן ובקעת הבטיחה. היה זה למעשה השטח היחיד בגזרת הגבול הישראלי-סורי שבו היתה שליטה טופוגרפית ישראלית. במקום הרכס נמצא תל-מוטילה (כיום גבעת קלע, עליה ממוקמת הצרכניה של מושב אלבמור) המתנשא כ-213 מ' מעל ערוץ הירדן. ברמת כורזים לא היה ישוב ישראלי ואפילו לא מוצב צבאי. הנכודות הישראלית התבטאה בתנועת סיורים של צה"ל בשטח.

באיזור המפורז שכנו שני כפרים ערביים חירבת זיכה וערב שמאלנה. הצבא הסודי חימש את התושבים הבדואים של הכפר ערב שמאלנה ברובים ומקלעים ועודד אותם לתדור מערבה. הם עיבדו את האדמות באיזור המפורז ואף בשטח ישראל שממערב לו, וחדרו עם עדריהם אל מודדות רכס כורזים עד לאיזור תל-מוטילה ועד לחורבת כורזים.

החלטת מועדון הנהלת המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

החלטת מועדון הנהלת המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

במועדון הנהלת המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית
המועצה הלאומית להגנה על המורשת העולמית

לאחר לבטים רבים אישר המוסדיל ביצוע יעפרסרק מעל היעד, מבלי פתיחה באש. במהלך אחד היעפים ידה בטעות אחד המטוסים צורות אחדים מתותח 20 מ"מ ופגע בכוח הסורי. היעפים והסתערות התגבורת הכריעו את הקרב. הסורים נסוגו וכוחותינו תקפו כאשר חיילי קורס המוכיכים מסתערים מדרום ושרידי פלוגה אי מסתערים מעטון, הם השתלטו על המוצב ורדפו באש אחר הגורחים.

הקרב הסתיים בשעה 11:00. בצהרים החליפה פלוגה רעננה מגדוד 12 של גולני את הכוח במוצב "הדמות". אבידותינו היו כבדות מאוד. בקרב של 5-6 במאי נפלו 30 מלוחמי "גולני", חלקם נפגעו באש הארטילריה של צה"ל. בלך הגיע מספר הרוגי קרב תל-מוטילה ל-40, בקרב נפצעו 72 חיילים. מאוחר יותר נפטר אחד הפצועים. לסורים היו אבידות כבדות, הן בין החיילים הסדירים והן בין הבלתי-סדירים, הם פיטו את האיזור המפורז ואיתם יצאו גם תושבי ערב שמאלנה. נסוגם להשתלט על האיזור נכשף.

קרבות תל-מוטילה היו שיאו של העימות הצבאי במאבק על השליטה באיזורים המפורזים, ובעקבותיהם השתררה רגיעה בגבול ישראל-סוריה למספר שנים.

הקרב גרם לזעזוע קשה בצה"ל. שכן התגלו ליקויים רבים בכשירות המערך הלוחם, במודיעין והתפעלת הארטילריה. בעקבותיו הוקמו שתי ועדות חקירה מטכ"ליות שערכו בדיקה מקפת בלושאי הארגון, האימון ותורת הלחימה של צה"ל. מסקנותיהן תרמו לשינויים ושיפורים שנערכו בצה"ל בשנים הבאות.

חלילה היה קצר מדי

שיסודה של מלחמת "גויטי" (מלחמת א', ג' 21)

תחנה זו נוסדה בעתון "במחנה" בתום הקרב וכיבוש מוצבי תל-מוטילה ו"הדמות", אחד הקרבות הקשים והעקובים מדי של אח"ל שהיה כמעט בקחו ודוע עד כה. במחיר הקרבה, נצרת לוחמים (רובם עולים חדשים) ידם רים שנשמד על שלעו הצולת השוררים, הושגה שליטה של כוחותינו בקטע הנבול עם האויב מסורי באזור שפך הירדן וקבל פוזיטים.

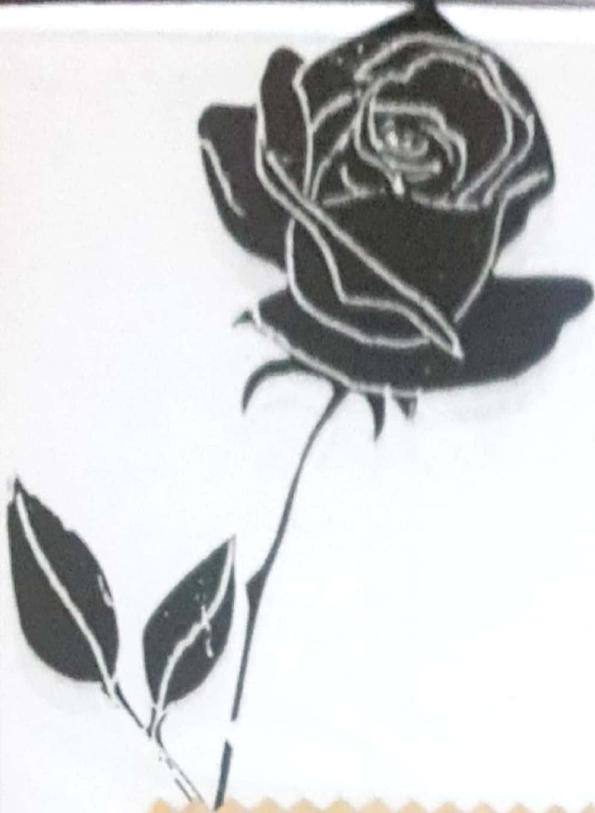
אימונים בתקופת שירותו

חבריו לנשק

יהיו נא השורות הללו הקצרות, בת שחוק
נעצבת,

ולחבר ורע ציון ומצבת

הרבה אני רוצה לומר

על אח שנפל, ביד גורל כה מר

אני רוצה לצעוק אליו, אל זה שבמרומים

מדוע הנחת לו, ופניך אטומים ? !

בתרמילך אתה נושא מטען של רחמים

איכה הפקרת אותו התמים.

כמסוה של ענן עצמת עין

והוא רק ביקש לגדול ולפרוח

סביב למדורה לא נוסף עוד לשבת איתו

אבל הוא בינינו צחוקו ועידודו

לא נניח לו ללכת כדממה

הוא לנצח איתנו ואנו איתו

הרעות הזו לא תימח לעולם.

עיר הולדתו של יעקוב ז"ל

אירקוטסק היא בירת מחוז אירקוטסק ועיר מכתנות בסביביר. אירקוטסק מהווה ריכוז אוכלוסייה גדול, מרכז תעשייתי ומסחרי, מרכז צבאי, מקום מושבם של הארכיבישופים של הכנסייה הרוסית הפרבוסלבית ושל מספר מלומדים ואנשי רוח. היא נמצאת במרחק נסיעה של 5,185 קילומטר ממוסקבה ברכבת. העיר שוכנת על גדתו הימנית של הנהר אנגרה, ונבנתה על ידי גלסקופסק שוכן על הגדה הנגדית ומחבר ביניהם גשר באורך 1,900 מטר. נהר אירקוטסק על שמו קרויה העיר, נשפך אל האנגרה מול העיר בדיוק.

כיון שהעיר היא אחת מהערים הגדולות ביותר במזרח רוסיה, היא מהווה מרכז חשוב לתעשייה ולמסחר. היא נמצאת במרחק של 5,185 קילומטר ממוסקבה. העיר שוכנת על גדתו הימנית של הנהר אנגרה, ונבנתה על ידי גלסקופסק שוכן על הגדה הנגדית ומחבר ביניהם גשר באורך 1,900 מטר. נהר אירקוטסק על שמו קרויה העיר, נשפך אל האנגרה מול העיר בדיוק.